

Middelgrote gemeenten en hun voorzieningen

Position Paper M50 *Laat ons niet in de St(r)reek* 18-09-2024

Hoofdboodschap:

Middelgrote centrumsteden bieden de regio een groot aantal voorzieningen, net als grotere steden. Daar waar voorzieningen verdwijnen in de regio wordt het verzorgingsgebied van de middelgrote steden groter. Deze steden spelen een cruciale rol in het behoud van leefbaarheid en toegankelijkheid van diensten en voorzieningen voor de omliggende gebieden. Er wonen 7 miljoen mensen in middelgrote gemeenten.

Groeiend aantal regionale taken en minder geld:

Middelgrote centrumsteden dragen de verantwoordelijkheid voor een breed scala aan voorzieningen, waaronder zwembaden, theaters, musea, sociale werkvoorzieningen en goede onderwijshuisvesting. Daarnaast investeren zij in de aantrekkingskracht van de binnenstad om de leefbaarheid en economische vitaliteit (en dus werk voor allen) te waarborgen. Echter, de gemeenten krijgen het grootste deel van hun financiering van de Rijksoverheid. Terwijl het aantal taken en verantwoordelijkheden blijft toenemen, neemt het budget van de gemeente substantieel af vanaf 2026. Dit leidt ertoe dat gemeenten nu al bezuinigingen moeten voorbereiden en voor moeilijke keuzes staan om hun begroting – wettelijk – meerjarig sluitend te krijgen. Keuzes waarbij landelijke, wettelijk bepaalde regelingen buiten de discussie staan. Daardoor verdwijnen er vooral lokale voorzieningen en verschaalt de leefbaarheid. Niet alleen bij de centrumsteden maar in hun hele regio.

Enkele voorbeelden:

- Eenderde van de leerlingen van een middelbare school uit gemeente G. komt uit een centrumgemeente. De rest uit de regio. De middelgrote gemeente kan door de krappe budgetten niet alle renovaties en verbouwingen van de scholen uitvoeren die nodig zijn. Het Rijk besteedt al te weinig geld aan onderwijshuisvesting, voor middelgrote gemeenten geeft dit extra druk.
- Het theater uit gemeente Z. met bezoekers uit de hele regio valt net buiten landelijke en provinciale subsidies en is aangewezen op subsidies van de gemeente. Juist die subsidies vallen in het deel van gemeentelijke begroting waarop vanaf het ravijnjaar 2026 bezuinigd moet worden
- Grote centrumgemeenten (100.000+ inwoners) krijgen relatief meer geld uit het gemeentefonds om regionale voorzieningen in stand te houden van centrumsteden dan middelgrote gemeenten. Als elke regio telt, is deze verdeelsleutel niet de juiste.

Vraag aan politici aandacht voor:

1. Het Gemeentefonds: Dit fonds is momenteel ontoereikend en onzeker, met name door het 'ravijn van 2026'. **Een stabiele en voldoende financiering is noodzakelijk, ook om de belangrijke rol van deze centrumsteden in de regio te waarborgen. Elke regio telt: centrumsteden in middelgrote gemeenten horen percentueel evenveel ondersteunen vanuit het rijk te ontvangen als grotere centrumgemeenten.**
2. De balans tussen taken en middelen. Wanneer er niet voldoende geld is om taken uit te voeren met de middelen die gemeenten daarvoor krijgen, moet óf het budget worden verhoogd óf worden gekeken naar de taken. Bijvoorbeeld, de investeringen in nieuwe duurzame onderwijshuisvesting (waarvan groot deel van de leerlingen uit de regio komt) overstijgen ruim de beschikbaar gestelde middelen vanuit het Rijk. **Gemeenten staan aan de vooravond van een operatie om taken terug te geven aan het Rijk. Ieder ministerie zou daarvoor moeten inventariseren welke (deel)taken daarvoor in aanmerking komen en welke consequenties dat heeft. Gemeenten gaan dat namelijk ook doen. Stel centrumgemeenten**

in staat een regionale plus waar te maken, eventueel door het instellen van centrumregelingen.

3. Regionale kansenagenda's met meerjarige samenwerking: Gemeenten zien belangrijke voorzieningen voor hun ogen verdwijnen, vaak zonder dat zij hier invloed op hebben. Wij vragen het Rijk om gemeenten de mogelijkheden te geven om te investeren in de leefbaarheid en essentiële voorzieningen open te houden. ***Geef uitvoering aan het rapport Elke Regio Telt. Draag er zorg voor dat in alle (!) regio's een structurele meerjarige samenwerking wordt aangegaan op basis van regionale kansenagenda's.*** Dit zal bijdragen aan een eerlijkere verdeling van middelen en een duurzame ontwikkeling van alle regio's.

Werkbezoek:

Wilt u op werkbezoek komen in onze centrumgemeenten? Meld het ons en we maken een informatief, relevant en passend programma voor u. Tijdens dit bezoek krijgt u de kans om de impact van de voorzieningen en de uitdagingen waarmee wij worden geconfronteerd van dichtbij te ervaren. U zult zien hoe onze inspanningen bijdragen aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze regio en waarom ondersteuning vanuit het Rijk van cruciaal belang is.

Meer informatie:

Contactpersoon: Martijn van Helvert

E-mailadres: laatonsnietindestreek@meinesholla.nl

Telefoonnummer: 06-52555000